

שלום רוזנר

הלכות בורר - למעשה

1. שר"ת אגרות משה אורח חיים ח"ד סימן עד

(ח) בס"ס שכ"א אסר המ"א לקלוף תפוחים להניח, והפמ"ג הקשה דהרי הקליפה ראויה לרוב בני אדם - בני אדם, איך יש לנהוג למעשה, וכן איך לנהוג בעור של עוף ודג הראויים לאכילה וקליפת ביצים ועטיפת נקניק וכדומה האם מותר לקלוף להניח.

תשובה: הפמ"ג רק מקשה ולא חולק לדינא וכן פסק במ"ב סימן שכ"א ס"ק פ"ד שאינו מותר אלא לאכול לאלתר ורק בשעה צ"צ אות צ"ז מביא שהפמ"ג הקשה ע"ז ובעצם לא קשה דכיון דאינו רוצה לאכול הקליפים אלא משליכם כפסולת ליכא מעלה במה שראוין לאכילה כיון דהוא עושה אותם כפסולת ולכן שפיר אוסר המ"א כשאינו לאכול התפוחים תיכף. ובעור של העוף שראוי לאכילה הוא דבר אחד ממש עם הבשר והוא כחותך קצת מחתיכה גדולה של בשר שלא שייך בורר ואף להניח אין לאסור.

ולקלוף ביצים ונייר שע"ג נקניק וכדומה רק לאכול לאלתר מותר.

2. שולחן ערוך אורח חיים סימן שכא

אסור * (פג) לקלוף (פד) שומים ובצלים כשקולף להניח, אבל לאכול * לאלתר, שרי

3. ביאור הלכה סימן שכא ד"ה * לקלוף וכו'

* לקלוף וכו' - עיין במ"ב והוא מחב"י בשם הירושלמי דיש בזה משום מלאכת בורר ומה שכתב הרמ"א אסור לקלוף לאו דוקא א"נ משום דרצה לאשמועין דלא לאלתר אפילו לכתחלה שרי. ולכאורה יש לדקדק דכיון דקולף בכלל בורר הוא ליתסר אפילו לאכול לאלתר דהא מי שקולף תפוחים ושומים ובצלים נוטל הפסולת ומניח האוכל וכבר נתבאר לעיל בסימן שי"ט דפסולת מתוך אוכל אפילו לאלתר חייב ונראה דכיון דא"א בענין אחר ודרך אכילתו בכך לא מקרי פסולת מתוך אוכל שאינו אלא לאכול התוך וכל שהוא לאלתר שרי אבל להניח אסור דלא עדיף מאוכל מתוך פסולת [מאמר מרדכי]

4. שש"כ גיכט-לא

הסרת קליפה

כמ"ב מותר לקלוף את הקליפה של פירות, ירקות, ביצים וכדו' באופן המבואר להלן, וזאת משום שאי אפשר להגיע לאוכל זה באופן אחר, ודרך אכילתם בכך (עו).

ל"ה קליפה הראויה לאכילה, ורוב בני אדם אוכלים אותה (עח), כגון הקליפה של עגבניה, או של תפוח עץ (במקום שרוב בני אדם אוכלים אותה), אפרסק ואגס, מהמינים שרוב בני אדם אוכלים עם קליפתם, העור של דג, וכן העור של עוף, כל אלה מותר להסירם בשבת (עט), ומותר להסיר את הקליפה אפילו בכלי המיוחד לכך (מקלף) (פ), ואפילו לקלוף ולהניח את המקולף עד לאחר זמן, כלומר לסעודה אחרת באותו היום, מותר (פא).

יש המחמירים לומר, שגם אם הקליפה ראויה לאכילה ורוב בני אדם אוכלים אותה, גם כן יש להסירה רק סמוך לסעודה ולא ישתמש לצורך הקילוף בכלי המיוחד לכך, וכמבואר להלן בסעיף לא (פב).

ל"א קליפה שאינה נאכלת לרוב בני אדם, מותר להסירה רק ביד או בכלי שאינו מיוחד לכך (פד), ובתנאי שיעשה זאת רק סמוך לסעודתו (פה), ועיין להלן סעיף סב.

ל"ב לפיכך מותר לקלוף סמוך לסעודה ביצים, בצלים, תפוחי אדמה (פז), בננות וכן נקניק * (פז) אפילו בסכין, אך לא בכלי המיוחד לכך, ומותר להסיר הקליפה שבאגוזי אדמה (פח), וראה להלן סעיף לח.

1

5. שם ג'לט, והערה שם

הבא לאכול סוכריות עטופות בנייר, והנייר מודבק בהן, אל יוציאן מהנייר אלא סמוך לאכילתן, מחשש איסור ברירה. הערה - שמעתי מגרש"ז. שאם דבוקה סוכריה לנייר הוה דומיא לקליפה, ואם אינה דבוקה לנייר, מסתבר שאין בהסרת הנייר משום איסור ברירה, דחשיב כהוציא חפץ מן הכיס או מן הקופסת.

6. שש"כ שם לא

ומותר להסיר את התווית המאפה המודבקת על ככר הלחם או על החלה, וזאת להסיר עמה מעט מן המאפה, כדי שלא לפגוע באותיות המודפדת שבה.

7. ארחות שבת עמ' קנהתוית שעל גבי חלה

סז. תוית המודבקת על גבי חלה אסור להסירה משום איסור בורר^{עב}. אמנם אם חותך קליפה דקה מהחלה יחד עם התוית הרי זה מותר. היתר זה נאמר אף לדעת החזו"א האוסר להוציא פסולת מן התערובת אף באופן שנוטל עמה מעט מן האוכל, והטעם משום שבנידון זה מקום התערובת הוא רק מקום המגע בין התוית לבין החלה, ומעתה כאשר נוטל עם המדבקה מעט מן החלה אין כאן תיקון תערובת כלל.

8. שו"ת אגרות משה אורח חיים ת"ד סימן עד

ובאבטיחים אם אפשר לו ע"י אכילה ולזרוק מפיו יש לו לעשות כן ואם קשה לפניו זה וכ"ש בא"א לו כלל כמו ליתן לתינוק יכול גם ליטול בידים אלו שאין ניתזין בנענוע היד בכח.

גם אבטיחים צהובים שהזכרת יש לעשות ע"י התזה ואם א"א יכול ליקחם אם אינו יכול ע"י זריקה מפיו כשיאכל, ואם יכול ע"י זריקה מפיו באכילתו יעשה דוקא כן.

9. שש"כ ג'לג, ובהערה

לג. כשפותח מלון (מ' צרויה) מותר לזרוק את הגרעינים שבו, מכיון שבלעדי זה אי אפשר להגיע אל בשרו (צד). והוא שיעשה זאת סמוך לסעודתו (צה). ולענין אבטיח — ראה לעיל סעיף טז.

(צד) דמה

לי קליפה מבפנים ומה לי מבחוץ. ולדעת הגרש"ז אויערבך שליט"א, הגרעינים שגשפכים בקלות מן המלון, לא חשיב כלל מעורב, עיין לעיל הערה ז, וגם לגבי הגרעינים הבודדים שגשפכים, י"ל שמכיון שגם הם אינם דבוקים ומחוברים רק מונחים למעלה ואין צריך כלל הבחנה להסירם, כעין שצריכים בהורדת השומן מע"ג החלב וכיו"ב, מסתבר דגם בהם ליכא איסור ברירה, ועכ"פ סמוך לסעודה מותר, עכ"ל.

10. שם ג'טז, לה-לו

מז. האוכל אבטיח, מכניס לתוך הפה את התתיכה על גרעיניה ומוציא את הגרעינים מן הפה, ואין בזה חשש איסור ברירה (?). אינו רוצה לעשות כן, ינער את פרוסת האבטיח על מנת להסיר את הגרעינים בדרך זו, והוא שיעשה כן סמוך לאכילה (לא). ובאשר לגרעינים שגשפכו דבוקים בפרי, הנהוג להקל ולהוציאם מבשר האבטיח, יש לו על מי לסמוך, והוא שיעשה כן סמוך לאכילתו (גב). ולענין הסרת קליפת האבטיח, ראה להלן סעיף לד; ולענין מלון (מ' צרויה) — ראה להלן סעיף לג.

(2)

ל. מותר להסיר את הפטוטר (הגבעול הדק שבו מחובר הפרי לענף) מן העגבניות, השויסים וכיו"ב (צ), ואף זאת בתנאי שיעשה כן סמוך לסעודתו.

לו. מותר להסיר את העלים החיצוניים (שאינם טובים לאכילה) מן החסה, כדי לאכול את העלים הפנימיים (צח), וגם זאת רק סמוך לסעודתו. אבל עלי חסה

שכבר הופרדו ויש ביניהם עלים מעופשים שאינם טובים כל כך לאכילה - אסור לברור את הללו (צט). אלא, סמוך לסעודה, יקח את העלים הטובים.

ומותר לבדוק את עלי החסה, אם אין עליהם חרקים למיניהם. וכשימצא תולעת גדולה מותר להסירה, כי הרי התולעת עומדת בפני עצמה, ואין איפוא בהסרתה משום איסור ברירה (ק). וטוב יעשה, אם יקח אותה יחד עם קצת מן העלה ולא יטלטל אותה בפני עצמה (קא). חרקים קטנים הדבוקים בעלי החסה - אסור להוציאם לבדם, כי הרי יש בהסרתם משום איסור ברירה, אלא חייב הוא להוציאם יחד עם קצת מן העלה (קב).

ואסור לשטוף עלי החסה בתוך מייחומץ או מיימלח על מנת להסיר את החרקים, כי החרקים מתים במים האלה (קג).

11. שולחן ערוך אורח חיים סימן שיט סעיף ח

(כח) ט >ה< אין שורין את (כט) הכרשינין (פי הערוך וי"ח בל"ז), דהיינו שמציף מים עליהם בכלי כדי להסיר הפסולת, ולא שפין אותן ביד כדי להסיר הפסולת * דהוה ליה כבורר, אבל נותנן בכברה * (ל) אע"פ שנופל הפסולת דרך נקבי הכברה.

12. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן שיט סעיף ח

(כט) הכרשינין - הוא מאכל בהמה וה"ה תפוחי אדמה וכל כה"ג לא יתן עליהם מים כדי להסיר האבק והעפר מעליהם:

(ל) אע"פ שנופל וכו' - כיון שאינו מתכוין לכך:

13. תשובות והנהגות אריא

שאלה: אם מותר להדיח פירות בשבת.

בש"ע (שי"ט ס"ק ח') דאין שורין כרשינין, שמציף מים להסיר הפסולת, דהוה ליה כבורר ע"ש, ובמ"ב שם סקכ"ט שזוהו איסור דאורייתא, ולפי זה יש לזהר לא להדיח פירות, אבל נראה דהיינו כשמלא לבלוך שצריכים הדחה להכשירם לאכילה, אבל כשאין ממשות פסולת ומנקה במים לזהירות יתר, ויש שאין מקפידים על כך אין אסור.

אמנם עיין במ"מ בפ"א דשביתת עשור ה"ג, דאיתי שהקשו לדברי הרמב"ם דפירש דהא דהתירו לקנב ירק ביוהכ"פ מהמנחה ולמעלה דהוא להסיר והעלין המעופשים, דא"כ הא יש בזה איסור תורה דבורר, ותירך המ"מ דמיידי בראיין לאכילה ע"י הדחק, שזה רק איסור שבות, והתירו מהמנחה ולמעלה ביוהכ"פ מפני עגמת נפש ע"ש, ומבואר מזה דאוכל ראוי ע"י הדחק חשיב פסולת מדרבנן. (וכ"מ)

אבמ"א ומשנ"ב ס"ק ה'). וא"כ כאן יאסר מדרבנן. וגדולה מזאת יש לומר דהתם אוכל שראוי ע"י הדחק, מן התורה חשיב מין אחד שאף אחר שמסירו ראוי ע"י הדחק לאוכלו בפני"ע, וע"כ לא שייך ברירה, אבל פסולת שעל המאכל אף שיש בני"א שאין מקפידין ונאכל עם המאכל מ"מ כל שמסירו שפיר יחשב כבורר שהרי מעט הלכלוך שיש ע"ז אין לו תורת אוכל בפני"ע אחר שמסירו כלל, ורק בענין שהפסולת ממין האוכל וראוי לאכילה ע"י הדחק איסורו רק מדרבנן, אך באמת נראה דהכא כיון שאין שום ממשות ורוחץ ורק להסיר הריסוס שלא ניכר ונראה כלל נראה שאין בחיצה כזאת חשש איסור. (ויש מיקילין בלאו הכי עיין באגרות משה קכ"ה ובקצה"ש קכ"ה בכדה"ש ס"ק ט"ז).

ולפי זה יש ג' דינים: אם אינו ראוי לאכילה שמלא בממשות ומעביר, אסור מה"ת - אם יש ממשות אבל נאכל ע"י הדחק ומסיר ראוי להחמיר, ואסור - ואם אין שום ממשות ורוחץ להבטיח נקיין אף שלא נראה שום לכלוך וכדומה מותר.

ונכון לזהר בכל אופן לרוחץ פירות לפני השבת שיהיו ראויים לאכילה כלי רחיצה, רק אם שכת נראה כמ"ש. (ונכון לשטוף בזרם מים ולא להכניס הפירות לתוך המים ד"א (באגר"מ) שלא נאסר אלא ע"י שרייה במים ובורר הפסולת, ולא בדרך רחיצה כהדחת כלים).

14. שו"ת אגרות משה אורח חיים ח"א סימן קכה

ובפירות מלוכלכין באבק אם יש איסור לרוחצן מדין בורר כמו שאסור לשרות הכרשינין במים להסיר הפסולת וכתב במ"ב שה"ה תפוחי אדמה וכה"ג שכתב ידידי שכמדומה שאין העולם נוהגין כן, הנח האיסור בורר אף שהוא ברירת הפסולת שאסור אפילו לאלתר פשוט שכיון שא"א ליקח האוכל ודרך אכילה הוא לרוחץ הפסולת מותר כדי לאכול לאלתר כמו דמוטר לקלוף שומים ובצלים לאכול לאלתר כדכתב בבאור הלכה /או"ח/ בס"ס שכ"א עיי"ש. ומה שרוחצין העולם פירות הוא רק בכה"ג כשמביאין הפירות לאוכלם תיכף. וגם ברוב הפעמים רחיצת הפירות הוא רק ליתרון בעלמא דהרבה בנ"א אוכלין אותם גם בלא רחיצה ואז ליכא איסור כמו יין ומים צלולין שיש בהן קצת קיסמין דקין שראויין לשתות בלא"ה שמוטר אף במשמרת אף שהוא דרך בורר לשיטה הא' בסעי' ל' שהלכה כן. ועיין במ"ב שהוא מחמת שראוי לרוב בנ"א וכוונתו אף שלמפונקין אין ראויין. ואף הרמב"ם שאוסר במשמרת יודה בכאן דטעמו הוא שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול כדאיתא במ"ב ס"ק מ"א וברחיצה לא שייך זה. ותפוחי אדמה הם מלאים אבק ועפר שלרוב בנ"א ואולי לכולם אין ראויין בלא רחיצה לכן אסור כיון שאינו לאכול לאלתר. וה"ה כה"ג אם הוא באופן שאין ראוי לרוב בנ"א יהיו אסורין אם לא יהיה לאכול לאלתר.

וקצת היה נראה לע"ד דרק ליתן לתוך כלי שיש בו מים כדאיתא בכרשינין שזה הוא מעשה בורר כהא דמדיח ושולה בביצה דף י"ד וכדכתב איסור זה במג"א סק"ט ובח"א כלל ט"ז סעי' ו' שאסור ליתן לתוך המים אבל ליתן עליהם מים ואינו נותנם בהמים הוא דרך רחיצה ולא דרך בורר, ורחיצה לא נאסר בפירות כמו שלא נאסר בכלים. וקצת ראיה לזה למה שסברי האחרונים דגם בכל דבר שייך בורר והביאו ראיה מברירת קנים לעשות חלתא ברש"י שבת דף ע"ד עיין בח"א סעי' ה', ומ"מ הא מפורש בשבת דף ק"ח דמוטר להדיח קערות כשאפשר שיצטרך להם אף מערבית לשחרית אלמא דרחיצת כלים מהלכלוכים שעליהם אין זה שייך לבורר וא"כ ה"ה רחיצת פירות אין להיות שייך לבורר. ופשוט שבקערות אף שאין ראויין לכל אדם מותרין להדיחן. לכן אפשר הוא מטעם דבארתי דרך ליתן במים הוא מעשה בורר ולא ליתן עליהם מים. וצ"ע לדינא אבל מה שראוי לרוב בנ"א אף שהוא משחרית לאחר המנחה, ומה שאינו ראוי אבל הוא לאכול לאלתר מותר לרוחצם בכל אופן בבורר ורק בזה נוהגין לרוחץ.

15. שש"כ גיא-טו

(יא) האוכל בשר שיש בו עצמות או דגים שיש בהם אדרות. אם יכניס לתוך פיו את האוכל על הפסולת שבו. דהיינו הבשר על העצם שבו. או הדג על אדרותיו. ודאי שמוטר להוציא את העצם או את האדרות (יז) מתוך הפה ואין בזה חשש איסור ברירה (יח).
אם דרך זו אינה נוחה לו. אל יסיר תחילה את העצמות או את האדרות כדי להכין את המאכל שלפניו. וכיצד יעשה? יחזיק בעצם ויאכל את הבשר ממנה (יט). או יסיר במזלג (כ) את הבשר מן העצם שבצלחתו (כא). אפילו כשהוא מחזיק בעצם שבצלחת בידו או בסכין שבידו (כב). ומותר גם להחזיק ביד אחת בעצם ולמשוך את הבשר ביד האחרת. אף על פי שהעצם שבידו תישאר ללא בשר (כג). ומותר גם להוציא כל אדרה בפני עצמה. אך יש למצצה בפה קודם שיורקנה (כד).

(יב) אינו יכול לנהוג באחת מן הדרכים האלה. כגון האוכל דג ובו אדרות קטנות. יש מתירים להסיר את האדרות יחד עם מעט מבשר הדג הדבוק בהן (כה). ויש המחמירים בזה (כה"י).

(יג) ברם, גם אלה הנהוגים להקל ולהוציא את האדרות מן הדג יש להם על מי לסמוך. והוא שיעשו כן ממש בשעת האכילה ולא לפני כן (כו).

16. שו"ת מנחת יצחק חלק ד סימן צט

ב האם מותר ליתן שק קטן עם עלי טעה /תה/, לתוך מים חמין בשבת, דהיינו באופן שאין כאן איסור בישול, והשאלה היא, משום סינון, דאף שמכוון שהמים יכנסו לשק ויצאו מבלי תערובת עליו, מ"מ אין נראה, שעל ידי זה יקרא עשיל ולא גרמא, כמו (בשבת ק"כ), במי ששם כתוב על בשרו, ויורד לטבול, - עוד י"ל, כי בודאי תשארנה קצת מים בתוך השק, באופן שאין כאן סינון, עכ"פ הדבר לא ברור, ואהא שבע רצון, לשמוע חו"ד כת"ר בזה עכ"ל.

6 (א) הנה נראה, דבלא כל הנ"ל, אין כאן משום סינון, והוא, עפ"י המבואר בש"ע /או"ח/ (טי"ט סעי' ט'), במשמרת שיש שמרים מע"ש, מותר ליתן עליהם מים, כדי שיהא צלולים לזוב, ופירש המ"ב שם (ס"ק ל"ג), עפ"י ד הלבוש והרע"ב, שיהיו השמרים צלולים, והמים יזיבו משם, עם מקצת מן היין, שנשאר בלוע בו, והטעם שאין בנתינת המים משום בורר, שהמים שנותן צלולים, אף שאח"כ מתערבין עם השמרים, וחוזרין ומסתננין, כיון דנתן צלולים, לית לן בה, ואף שנתן שם המים, כדי לקבל עמו מקצת מן היין כנ"ל, - וא"כ הה"ד בטעה, אם נתן מים צלולים למשמרת עם טעה /תה/ מוכן מע"ש, ומתערבין וחוזרין ומסתננין, לית לן בה, - וכן ראיתי בחזון איש (ה' שבת סי' נ"ג), דהוכיח כן, לענין מים למשמרת שיש בה חול עי"ש, - וא"כ הה"ד בנדון שק עם טעה.

6 (ב) אמנם מה שצדד כ"ת, כי בודאי תשארנה קצת מים בתוך השק, - הנה היות בודאי ששם בתוך השק, אין עומדים המים בפ"ע, אלא מעורבין עם העליו, ל"מ זאת, וכמ"ש בחזון איש שם, בנעכרו המים ע"י הטעה עיי"ש"ה, - ושוב ראיתי בספר ברית עולם שיצא קעת (מלאכת האופה אות כ"ג), דכתב לענין שקית טעה, בין טחון, או שאינו טחון, דהוי מקלי הבישול, ודינו כמו בביצה עיי"ש, - אבל לא העיר כלום משום סינון, וש"מ דגם לדידי פשיטא לי, דאין כאן משום סינון וכנ"ל.

11 (ג) וגם נכון, מש"כ בצידוד דהיתרא, מטעם שאין כאן עשיל, כי כן כתב האל"י רבה (ס"ל ש"כ אות ה'), בטעם שיטת הב"ח, דמותר ליתן ענבים שלימים בתוך היין בשבת, שיתבקעו ויוציאו יינם, וכמו בשלג וברד שם (סעי' ט'), והביאו הטו"ז שם, (ס"ק ג'), וחולק עליו, דאפילו כלאחר יד, לא שרי אלא במקום צער עיי"ש, אבל המג"א הביא את הב"ח בלא חולק עיי"ש, וכתב הא"ר, דלא קשה מידי על הב"ח והמג"א, דאפילו כלאחר יד לא הוי, אלא מעצמו ממש עיי"ש, וכ"פ החי"א והמ"ב שם, א"כ כמו כן י"ל, בנוגע לנד"ד לענין בורר.....

16 (ה) ובנוגע לנד"ד, עדיין י"ל, דכ"ו אם מניח השקית עם הטעה בתוך כוס א', ואח"כ נותן קצת מהסענץ /מהתמצית/ לתוך כוס ב' לשתות, ומניח קצת מן המים, סמוך להשקית, שבשולי הכוס, אבל אם מסיר השקית עם הטעה מכוס מלא מים כנהוג, אזי שוב יש לחוש, על הנצוצות היוצאות מתוך השקית משום בורר, וכדאיתא שם בשלחן ערוך /או"ח/ (ס"י קי"ט סעי' י"ד), - דכנראה דבכה"ג, ל"ש ההיתר משום שהמים היו צלולים בנתינתן, דכבר נסתלק מעשה ראשון, וכעת מתחיל מעשה חדש, - וצ"ע בנוגע להסרת השקית בעצמו, אם לדמות לזבוב, או לבשר המונח ברוטב וכיב"ז, על שם בספר ברית עולם (מלאכת בורר) ואכמ"ל.

17. שש"כ הערה קכה

(קכה) שם בשו"ע, ושמעתיה
מגורשין אויערבן שליטיא, וכלי המיוחד לברור לצורך מידי בלוק, אפשר דאינו בכלל
האיסור לברור בכלי, ולכן מותר לשפוך תמצית תה דרך מסננת שבפי החי"ן, ולהלן סעי' נז, או
להוציא שקית תה מהכוס, הגם שסיפוף תמצית תה מטפסות מן השקית, ולהלן סעי' נח
וצ"ש בהערה קעא, וכמו שמוחר לברור כיד משום טעמא דדרך אכילה בכך, וגם מותר
משום כך לקלוף בסכין אפילו פסולה מתוך אוכל, וכדלעיל סעי' לא, וכעיי"ן מובא ס"י
שכא סעי' יב בביה"ל דיה מידי, דכמו שמוחר לברור ביד סמוך לאכילה מטעם דדרך אכילה
בכך, כך מותר להתוך בכלי סמוך לאכילה ולא אסר משום טחון, והה"ג בני"ד י"ל דשרי
ע"י כלי אשר בשום אופן אין בוררין בו אלא לשימוש מידי, ועיין להלן הערה קל.

3

18. ארחות שבת עמ' קסא

עט. ואם לא הוציא את השקיות מערב שבת וכא להוציאן בשבת⁹⁹, אסור
לנער את השקית לאחר שהוציאה או להשהותה באויר על מנת שהתמצית
שבתוכה תנטף לכלי, דהוי בורר.

ואם אינו משהה את השקית אלא רק נוטלה לחוץ הרי זה מותר אף
שמנטפות טיפות מתוך השקית כיון שהסינון נעשה מאליו, וראה הערה³.
ועדיף להוציא את השקית בכף כדי שלא יבוא לכלל טעות.

19. שו"ת אגרות משה אורח חיים ח"ד סימן עד

(ד) האם מותר לזרוק שאריות אוכל לקערת המטבח (סינק) שהרי בפי הקערה מונחת מסגנת שנועדה להפריד את
המים היורדים לבויב מהחתיכות העלולות לטתום את הבויב.

תשובה: להשליך בקערה כל הנשאר מהאוכל אינו רואה איסור דמהם לא יצא כלום דרך נקבים הקטנים ומה שיתנו
שם מים ויזובו שם הרי מהמים לא נשאר כלום ולא נעשה שום מעשה סינון, עיין במ"ב ס"ק ל"ג דמתיר כה"ג והכא
עדיפא, ואינו רואה בזה שום נידון כלל ולא מובן לי מש"כ כתר"ח זה לשאלה.

20. חזון איש ס' נג

וכל שאין דעתו עליהם ולא ניחא ליה בבירורין לאו שם בורר עליה, ואין זה כדון פ"ד, אלא כל שהולכין לאיבוד
נראה דלאו בורר הוא כלל כדון סחיטה בחולך לאיבוד.

21. שש"כ ג'ס

(ב) ממליחה שיש בה גושי מלח. מותר להשתמש בה ולהוציא מלח דרך המכסה
המנוקב, אף על פי שגושי המלח נשארים בתוך הממליחה (קעו).
מותר לתת גרגרי אורז (לפני שבת, ומשום איסור מוקצה) (קעו) בממליחה
פתוחה על מנת שיוספגו את הלחות שבמלח (קעו). ובממליחה מכוסה טוב לא
להוציא מלח דרך המכסה שבה גם אם נשאר הרבה מלח מעורב בתוך האורז (קעו).
לאחיו, צריך להיזהר בסוף הקילוח להפסיק ולהניח את המים עם העלים, דאליכ מוכח
שחוא בורר, וצ"ע מסי' תקו במ"ב סוס"ק יב, ומשמע דאף אלאחר אסור. (קעו) סי'
שיח במ"ב ס"ק מב וימו, ועיין גם שו"ת מנחת ברור א"ח סי' יב. (קע) עיין לעיל
פ"א הערה קלה, קמט ר"ספת.

22. ארחות שבת ג'פב**מלחיה שיש בתוכה גרגרי אורז**

פב. מלחיה שיש בה גרגרי אורז [אשר מטרתם לספוג את הלחות שבמלח]
יש שהתירו להשתמש בה בשבת, ואף שהמלח נברר מהאורז על ידי הנקבים
שבמכסה, מ"מ אין זה נידון כבורר בכלי¹⁰⁰, ויש האוסרים בזה¹⁰¹.
ויש לידע שכל זה דוקא אם עומד לאכול את המאכל לאלתר שאם לא
כן נמצא שבורר אוכל מתוך פסולת [מלח מתוך האורז] שלא לאלתר והרי
זוה אסור.

צד. כן כתב בספר איל משולש פ"ז סמ"א בשם הגרי"ש אלישיב ועוד גדולים, וכן חן
הגרשו"א זצ"ל בשש"כ ח"ג וכדלקמן. טעמי ההיתר הם: [א]. לפי החזו"א שדן
להתיר שימוש בחיון שיש בו מסגנת כ"ש שיש להתיר שימוש במלחיה זו, וראה
מש"כ בהערה ע"ט בטעמו של החזו"א, והכא עדיף טפי שהנקבים במכסה לא נועדו
לברירה כלל ורק ממילא הם מסייעים לברירה, ואין זה נדון כשימוש בכלי. [ב]. עי'
בדברי הגרשו"א זצ"ל בספר שש"כ ח"ג בהוספות לפרק ג' הערה קכ"ה שכתב לדון
להתיר שימוש במלחיה עם אורז הואיל וזהו כלי שנועד לברירה לשימוש מידי. [והנה
טעמים אלו מכארים למה לא חשיב בורר בכלי, אך אכתי בעינן שיחשב בורר אוכל
מפסולת ולא פסולת מאוכל. וצ"ל דכיון שעיקר מעשהו הוא הוצאת מלח מהמלחיה
לכן דנים זאת כהוצאת מלח מהתערובת. ועיין לעיל הערה ס"א].
צה. עיין ספר הלכות שבת מלאכת בורר הערה ק"ג שמביא בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל
שאסר בזה, וכן הוא בספר שש"כ פ"ג סעיף ס' בשם הגרשו"א זצ"ל.

23. שם גיא

משחקים שיש בהם צורות שונות או צבעים שונים, ורגילים למיינים אחר השימוש ולשיסכל צורה במקומה, אין לעשות זאת בשבת, כיון שאין זה בורר בסמוך לשימוש. אולם מותר למיינם אם רוצה להשתמש בהם לאלתר.

ספרים העומדים בארון**24. שם עמ' קלד-ה**

כג. ספרים העומדים בארון והם ניכרים זה מזה, אינם בגדר תערוכת, ומותר
 ב) באופן זה להוציא ספר מהארון אף אם אינו מתכוין להשתמש בו לאלתר.
 אמנם אם אין הספרים ניכרים זה מזה, שאין שם הספר כתוב עליהם
 מבחוץ וגם הבעלים אינו מכירם, יש לחוש שהוא בגדר תערוכת ואין
 להוציא באופן זה ספר מהארון אלא לפי כללי ההיתר של מלאכת בורר".
 ואם צריך להוציא ספר מהארון בליל שבת לצורך מחר יש עצה לעיין
 || בספר שמוציא וללמוד ממנו דבר מה, ובזה הוי כבורר אוכל מהפסולת
 לשימוש לאלתר והרי זה מותר אף שעיקר כוונתו היא לצורך מחר.

ספרים שנערמו על השולחן

כד. ספרים המונחים בערימה על גבי השולחן נידונים כתערוכת אפילו אם
 הם ניכרים זה מזה, ולכן אין למיין אותם או להוציא ספר מהערימה, אלא
 ב) על פי כללי ההיתר של מלאכת בורר".

25. שו"ת אגרות משה אורח חיים ח"ד סימן עד

(יב) כיצד אפשר לחפש ספר הצריך לו לאחר זמן ומעורב בין ספרים אחרים שאין שמו כתוב מאחוריו או שיש שם
 חושך.

תשובה: כבר אמרתי עצה ליקח כל ספר ופותרו וכשרואה שאינו הספר שצריך יניחהו שמאחר שראינו לטלטל
 ספרים ממקום למקום גם בלא צורך שרוצה בהתעסקות בעלמא ולא יאסר בשביל כוונתו שעושה התעסקות זה
 בשביל למצא הספר שצריך מאחר דהוא מעשה התעסקות אבל לא יעשה באופן שהוא מעשה בורר דהיינו בעוד
 שהוא עומד יפתח רק מה שאפשר שהוא מעט ויכיר עי"ז שאינו הספר שצריך שזוהו מעשה בורר, וכן בבגדים יכול
 לעשות עצה זו היינו ליקחהו מהקלאזעט דרך התעסקות עד שימצא את הבגד שצריך אבל לא באופן הניכר כוונתו
 לברור.

ו. ספרים העומדים במדף שבארון הספרים [כמו בארונות שלנו], בזמן
 ששם הספר כתוב על גב הכריכה מאחור, ואין צריך לחפש אחריו, —
 אין בזה משום ברירה, ומותר להוציא ספר כדי להשתמש בו לאחר-
 זמן (ט).

26. איל משולש עמ' קצה

ז. אבל בספרים שאין שם הספר כתוב מאחור על גב הכריכה, וצריך
 ב) לחפש אחרי הספר שרוצה (ט), יש בזה משום ברירה (י), ואין לברור
 ספר זה אלא לשימוש מידי.

ח. לכן, אסור בליל שבת להוציא מהארון החומש ושאר ספרים שרוצה
 להכינם לתפילה למחר בבוקר [כשאין השם כתוב על גבם], אלא
 א"כ יעיין בספר שבורר (יח).

27. ארחות שבת ג'יג

אין למיין תמונות בשבת, וכן אין למיין דפים שנתפזרו ולסדרם לפי נושאים או לפי הסדר הראוי להם, אלא אם בא להשתמש בהם לאלתר.

28. שם עמ' קמו

ג. / ובמקרה שעריכת השולחן מייפה אותו ובני הבית נהנים מזה כתב הגרשז"א זצ"ל [במכתב שבסוף ספר מאור השבת ח"א מכתב ח' אות ב'] דמותר לברור כלים לצורך יפוי השולחן. אמנם נראה דהיינו דוקא משעה שבג"א נהנים מזה, אך אין להתיר לברור סכו"ם ולערוך את השולחן לפני ההליכה לבית הכנסת במקרה שההנאה היא רק כשיחזרו מבית הכנסת. וכתב מו"ר הגר"ש אויערבאך שליט"א דמסתמא היתר זה נאמר רק בכלים, שאין ברור בהם כ"כ גדר הכורר, וגם זה יסוד תשמישם, אבל ח"ו לברור אוכל מתוך פסולת שיהא שולחן ערוך שיהנו מזה, וזה שייך בזמני סעודה. שמחה.

Rav Eider p. 181. 29Selecting clothing

3. Therefore, one may not select on Friday night for Shabbos morning, a pair of socks from a drawer containing other pairs of socks [or other items] unless they are of the same type (e.g. all are of the same color) and of comparable quality (see 2b and E 6).

However, should the drawer contain so few pairs (see A 11) that they stand out discernibly separate (see 2 a and A 10) this is permissible (שנז).

Examples: a) Selecting a tie from a tie rack containing different types of ties (see 1 d), must be for immediate use only.

b) Selecting clothing from a drawer or valise containing mixed clothing (see 1 d), must be for immediate use only.

c) Selecting a suit from a closet or from a pile of clothing (שנח) (see 6) must be for immediate use only. Removing the summer clothing and leaving only the winter clothing is prohibited because of בורר (שנז).

16 d) Women should be advised not to prepare children's clothing from Friday night for Shabbos morning, where selection is involved (שנז)(see 2 and 6).

8